

Materiały do flory Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej

ZBIGNIEW SZELAĞ

SZELAĞ, Z. 2000. A contribution to the flora of the Krakowsko-Częstochowska Upland (South Poland). *Fragmenta Floristica et Geobotanica Polonica* 7: 93–103. Kraków. PL ISSN 1640–629X.

ABSTRACT: The paper presents the new localities of 124 rare and interesting species of vascular plants from the Krakowsko-Częstochowska Upland (Wyżyna Krakowsko-Częstochowska) in the South Poland.

KEY WORDS: vascular plants, floristics, distribution, Krakowsko-Częstochowska Upland, South Poland

Z. Szelağ, Zakład Systematyki Roślin Naczyniowych, Pracownia Flory Polskiej, Instytut Botaniki, Polska Akademia Nauk, ul. Lubicz 46, PL–31–512 Kraków, Polska, e-mail: szelağ@ib-pan.krakow.pl

WSTĘP

Publikowane informacje o nowych stanowiskach roślin zostały zgromadzone w latach 1992–1998. Znaczna część tych stanowisk znajduje się w północnej części Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej i została znaleziona podczas prac nad florą roślin naczyniowych projektowanego Jurajskiego Parku Narodowego. Mimo upływu 120 lat, w dalszym ciągu podstawowym źródłem informacji o florze tego obszaru pozostaje „Flora okolic Częstochowy” (KARO 1881). Z nowszych opracowań szereg informacji, także florystycznych, niesie publikacja poświęcona charakterystyce geobotanicznej Wyżyny Częstochowskiej (WIKA 1986).

Wśród wymienionych w liście gatunków roślin znalazły się tak interesujące, jak np.: *Carex ornithopoda*, *Drosera rotundifolia*, *Festuca pallens*, *Gypsophila fastigiata*, *Hieracium bifidum*, *Libanotis sibirica*, *Potentilla inclinata*, *Saxifraga paniculata*, *Sesleria uliginosa*, *Thesium alpinum* czy *Thymus austriacus*. Zebrany materiał zielnikowy znajduje się w KRAM.

WYKAZ GATUNKÓW

Achillea ptarmica L. – 0,5 km na zachód od przystanku kolejowego Staropole Częstochowskie (50°46'N/19°32'E), licznie wokół torfowiska wysokiego.

Agropyron intermedium (Host) P. Beauv. subsp. *intermedium* – Zaborze (50°40'N/19°20'E), na piaskach wokół zbiornika. Z północnej części Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej gatunek nie był dotychczas podawany.

Alchemilla glaucescens Wallr. – Góry Łysa i Zajęcza koło Przymiłowic (50°45'N/19°19'E); Podzamcze (50°28'N/19°33'E) wokół ruin zamku Ogrodzieniec; rezerwat „Góra Zborów” (50°34'N/19°32'E), wszędzie licznie w murawach naskalnych i na kamienistych zboczach. W północnej części Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej gatunek bardzo rzadki.

A. micans Buss. – Góry Towarne (50°46'N/19°16'E) na północ od Olsztyna, licznie w murawach na zboczach.

Anemone sylvestris L. – Góra Lisica (50°47'N/19°16'E) koło Kusiąt, masowo na powierzchni kilkunastu arów; góra Lipówka (50°44'N/19°16'E) koło Olsztyna; góra bez nazwy (50°44'N/19°16'E) na zachód od Olsztyna; góry Łysa i Zajęcza koło Przymiłowic (50°45'N/19°19'E), licznie w murawach naskalnych i na zboczach.

Andromeda polifolia L. – 0,5 km na zachód od przystanku kolejowego Staropole Częstochowskie (50°46'N/19°32'E), masowo na torfowisku wysokim.

Androsace septentrionalis L. – Góry Lipówka, Biakło i Zamkowa koło Olsztyna (50°44'N/19°16'E), dosyć licznie w murawach naskalnych i u podnóża skałek wapiennych.

Anthyllis vulneraria L. subsp. *polyphylla* (DC.) Nyman – Góra Zamkowa w Olsztynie (50°44'N/19°16'E); Mirów (50°37'N/19°28'E) na zboczu z ruinami zamku; rezerwat „Góra Zborów” (50°34'N/19°32'E) wokół kamieniołomu. Wszędzie dosyć licznie i zwykle razem z gatunkiem nominalnym. Zasługujący na uwagę, stosunkowo rzadki, termofilny składnik naszej flory, tylko niekiedy wyróżniany przez florystów. W Polsce osiąga północnozachodnią granicę arealu.

Arctostaphylos uva-ursi (L.) Spreng. – Rezerwat „Sokole Góry” (50°44'N/19°17'E) las sosnowy przy zachodniej granicy; przy szosie DK1. (50°34'N/19°11'E) między miejscowościami Brudzowice i Zabijak; Poraj (50°41'N/19°13'E) brzeg lasu sosnowego koło zbiornika, licznie.

Asparagus officinalis L. – Góra Lipówka (50°44'N/19°16'E) koło Olsztyna, rzadko w murawach na zboczach.

Astragalus cicer L. – Przyłubsko (50°33'N/19°37'E), masowo na piaszczystym poboczu szosy.

Botrychium lunaria (L.) Sw. – Wszystkie wzgórza wokół Olsztyna (50°45'N/19°16'E), wszędzie dosyć licznie w murawach naskalnych.

Bunias orientalis L. – Żarki (50°38'N/19°22'E); Kotowice (50°36'N/19°27'E); Góra Włodowska (50°35'N/19°26'E); Smoleń (50°27'N/19°41'E); Pilica (50°29'N/19°39'E); Podzamcze (50°28'N/19°33'E); Mrzygłód (50°38'N/19°22'E), pobocza dróg, pola, miejsca ruderalne, zwykle dosyć licznie w skupieniach, choć jeszcze nie masowo. Gatunek zdecydowanie rozprzestrzenia się na badanym obszarze w kierunku północnozachodnim. Przenikanie *B. orientalis* do agrocenoz sygnalizował Wika (1986), który zaliczył go do roślin silnie ekspansywnych.

Calla palustris L. – Zaborze (50°40'N/19°20'E), olszyny w dolinie potoku poniżej zbiornika, masowo w miejscach bagnistych.

Campanula glomerata L. subsp. *farinosa* (Rochel) Kirschleger – Góra Lipówka (50°44'N/19°16'E) koło Olsztyna, kilkadziesiąt roślin rozproszonych w murawach na zboczu wschodnim; góra Łysa koło Przymiłowic (50°45'N/19°19'E), nielicznie na zboczu południowym; góra Lisica (50°47'N/19°16'E) koło Kusiąt, pojedynczo w murawach.

Cardaria draba (L.) Desv. – Kusięta (50°47'N/19°15'E), masowo wzdłuż torów kolejowych; Olsztyn (50°45'N/19°16'E), licznie w miejscach ruderalnych.

Carex davalliana Sm. – 0,5 km na zachód od przystanku kolejowego Staropole Częstochowskie (50°46'N/19°32'E), masowo na torfowisku wysokim.

C. limosa L. – 0,5 km na zachód od przystanku kolejowego Staropole Częstochowskie (50°46'N/19°32'E), dosyć licznie w centralnej części torfowiska wysokiego.

C. ornithopoda Willd. – Ojcowski Park Narodowy. Masowo na stromym, północnym zboczu (50°14'N/19°50'E) wzdłuż szosy między Grodziskiem a Skałą. Zamieszczone zdjęcie fitosocjologiczne oddaje charakter muraw z udziałem gatunku.

Data 3.05.1992, powierzchnia 200 m², nachylenie 40°, pokrycie: B 10% (*Pinus sylvestris*) C 80% D 30% (*Hylocomium splendens*). *Carex ornithopoda* 2, *Tofieldia calyculata* 2, *Anthyllis vulneraria* +, *Asperula tinctoria* 1, *Botrychium lunaria* +, *Briza media* +, *Calamagrostis epigejos* +, *Campanula*

rotundifolia +, *Carex digitata* +, *Carlina acaulis* +, *C. vulgaris* +, *Daucus carota* +, *Festuca pallens* +, *Fragaria vesca* +, *Galium album* +, *G. verum* +, *Gymnocarpium robertianum* +, *Hieracium bifidum* +, *H. lachenalii* +, *H. piloselloides* +, *Leontodon hispidus* +, *Linum catharticum* +, *Parnassia palustris* +, *Pimpinella saxifraga* +, *Polygala comosa* +, *Ranunculus nemorosus* +, *Rhinanthus minor* +, *Sanguisorba minor* +, *Scabiosa ochroleuca* +, *Thymus pulegioides* +, *Viola collina* +.

Stanowisko, na którym równie obficie rośla *Tofieldia calyculata* (L.) Wahlenb., znalezione zostało w maju 1991 r., lecz pozostawało dotąd nieopublikowane. WIŚNIEWSKI (1992) odkrył w tym miejscu *T. calyculata*, nie zauważył jednak rosnącej tam również *Carex ornithopoda*. Na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej znane było dotychczas tylko jedno, nieistniejące dziś, stanowisko *C. ornithopoda* w lesie Cerefisko koło Zawiercia (KAZNOWSKI 1928). W zielniku KRAM znajduje się arkusz z *C. ornithopoda* (nr. 393486) zebrany „koło Grodziska na kamienistym zboczu wapiennym” 3.05.1907, leg. S. S. Ganieyszyn i jest to niewątpliwie to samo stanowisko.

C. paniculata L. – Fugasówka (50°28'N/19°29'E) koło Zawiercia, masowo w miejscach podmokłych w dolinie potoku; Rodaki (50°24'N/19°31'E), dosyć licznie w rowach i na wilgotnych łąkach wzdłuż szosy do Ogrodzieńca.

Carlina acaulis L. – Góra Lipówka (50°44'N/19°16'E) koło Olsztyna, kilka roślin na zachodnim zboczu; Góry Towarne (50°46'N/19°16'E) na północ od Olsztyna, rozproszony w murawach na północnym zboczu; Turów (50°46'N/19°19'E), dosyć licznie w murawach przy kamieniołomie; rezerwat „Sokole Góry” (50°44'N/19°17'E), kilka roślin na południowym brzegu; kamieniołom na wschód od Olsztyna (50°45'N/19°17'E); Przewodziszwice (50°38'N/19°23'E) koło Żarek; Mirów (50°37'N/19°28'E), na zboczu z ruinami zamku; Bobolice (50°37'N/19°30'E), na zboczu koło ruin zamku; 1 km na południe od Białej Błotnej (50°37'N/19°38'E); las na północ od Sierbowic (50°32'N/19°39'E); Niegowonice (50°24'N/19°25'E), licznie w murawach na zboczu góry Kromołówiec; Skąły Rzędkowickie północnozachodni skraj pasma (50°35'N/19°30'E), licznie w murawach; Cisowa (50°28'N/19°43'E) koło Pilicy, licznie na wapiennym zboczu we wsi. *C. acaulis* jest gatunkiem bardzo częstym w południowej części Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej, w północnej części występuje rzadko, a z okolic Olsztyna nie był w ogóle podawany.

Cephalanthera damasonium (Mill.) Druce – Las na wschód od miejscowości Zawoda (50°50'N/19°13'E) koło Częstochowy, bardzo licznie w lesie dębowym.

C. longifolia (L.) Fritsch – Rezerwat „Góra Zborów” (50°34'N/19°32'E), kilka okazów w lasu sosnowym na wschodnim zboczu; Dolina Szklarki (50°09'N/19°42'E), około 300 kwitnących roślin w żywej buczynie po obu stronach szosy asfaltowej.

C. rubra (L.) Rich. – Góra Świniuszka (50°23'N/19°31'E) koło Ogrodzieńca, kilkanaście kwitnących roślin w ciepłolubnej buczynie na południowym zboczu.

Chaerophyllum hirsutum L. – Stara Wieś (50°40'N/19°35'E) koło Lelowa, licznie w olszynach w dolinie potoku.

Chamaecytisus supinus (L.) Link – Zawoda (50°50'N/19°13'E) koło Częstochowy, licznie na południowym brzegu lasu dębowego na wschód od miejscowości. Gatunek bardzo rzadki na Wyżynie Częstochowskiej.

C. ratisbonensis (Schaeff.) Rothm. – Góry Towarne (50°46'N/19°16'E) na północ od Olsztyna; góra Lipówka (50°44'N/19°16'E) koło Olsztyna; rezerwat „Sokole Góry” (50°44'N/19°17'E); Romanów (50°38'N/19°08'E) przy szosie DK1. Suche zbocza, obrzeża lasów, wszędzie nielicznie.

C. ruthenicus (Fisch. ex Woł.) Klask. – 1 km na południe od Białej Błotnej (50°37'N/19°38'E), bardzo licznie na skarpie przy szosie wzdłuż lasu; Podlesice (50°34'N/19°32'E), licznie na brzegach lasu sosnowego.

Chimaphila umbellata (L.) W. P. C. Barton – Kamienne Górki koło rezerwatu „Sokole Góry” (50°44'N/19°17'E); lasy na północ od Sierbowic (50°32'N/19°39'E), rozproszony i niezbyt liczny w borach sosnowych.

Chondrilla juncea L. – Olsztyn (50°45'N/19°16'E), pojedynczo na piaszczystych przychaciach; przełom Warty koło Jaskrowa (50°50'N/19°15'E), pospolicie na piaszczystych nieużytkach. Gatunek bardzo rzadki na całej Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej.

Cirsium acaule Scop. – Góry Towarne na północ od Olsztyna (50°45'N/19°16'E), masowo w murawach na północnych zboczach; góra Lisica (50°47'N/19°16'E) koło Kusiąt, bardzo licznie; kamieniste murawy wokół kamieniołomu na wschód od Olsztyna (50°45'N/19°16'E), licznie.

Comarum palustre L. – 0,5 km na zachód od przystanku kolejowego Staropole Częstochowskie (50°46'N/19°32'E); Turów (50°46'N/19°19'E); Kusięta (50°47'N/19°15'E), podmokłe łąki, rowy melioracyjne, obrzeża torfowisk, wszędzie w dużych ilościach.

Corallorhiza trifida Chatel – Góra Świniuszka (50°23'N/19°31'E) koło Ogrodzieńca, bardzo licznie w buczynach po obu stronach szosy.

Cotoneaster integerrimus Med. – Góry Towarne na północ od Olsztyna (50°45'N/19°16'E); góra Lipówka (50°44'N/19°16'E) koło Olsztyna, pojedyncze okazy na skałach wapiennych.

Crepis succisifolia (All.) Tausch – 0,5 km na zachód od przystanku kolejowego Staropole Częstochowskie (50°46'N/19°32'E), rzadko na psiarach wokół torfowiska i pojedynczo na nasypie kolejowym; Mirów (50°37'N/19°28'E), rzadko w murawach na zboczu z ruinami zamku; Markowice (50°33'N/19°10'E), bardzo licznie w gliniastym rowie przy szosie DK1 razem z *Juncus inflexus*.

Dentaria enneaphyllos L. – Kamienne Górki (50°44'N/19°17'E) koło rezerwatu „Sokole Góry”, masowo w żyznych buczynach.

Digitalis grandiflora Mill. – Rezerwat „Sokole Góry” (50°44'N/19°17'E) nielicznie w ciepłolubnej buczynie; 1 km na południe od Białej Błotnej (50°37'N/19°38'E), bardzo licznie na skarpie przy szosie wzdłuż lasu.

Draba nemorosa L. – Rabsztyn (50°18'N/19°36'E) koło Olkusza, masowo na suchej łące u podnóża ruin od strony południowoschodniej na powierzchni kilku arów. Gatunek został zaliczony do wymarłych na Wyżynie Częstochowskiej (WIKI 1986).

Drosera rotundifolia L. – Kusięta (50°47'N/19°15'E) na północ od torów kolejowych, bardzo obficie w mszarnikach w lejkach krasowych. Dawniej w okolicach Częstochowy gatunek występował popolicie (KARO 1881), dzisiaj należy do rzadkich i ginących roślin na obszarze całej Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej.

Dryopteris cristata (L.) A. Gray – 0,5 km na zachód od przystanku kolejowego Staropole Częstochowskie (50°46'N/19°32'E), rzadko na torfowisku wysokim.

D. dilatata (Hoffm.) A. Gray – Rezerwat „Sokole Góry” (50°44'N/19°17'E), rozproszony, lecz dosyć liczny w cienistych buczynach.

Epilobium dodonaei Vill. – Turów (50°46'N/19°19'E), masowo w murawach w na żwirze wapiennym w nieczynnym kamieniołomie. Z północnej części Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej dotychczas nie był podawany. Tenczyński Park Krajobrazowy, masowo na wapiennych zboczach przy autostradzie koło miejscowości Baczyn (50°04'N/19°42'E); Kraków (50°03'N/19°57'E), masowo wzdłuż torów na dworcu kolejowym Kraków Główny.

Epipactis atrorubens (Hoffm.) Besser – 1 km na południe od Białej Błotnej (50°37'N/19°38'E), licznie na skarpie przy szosie wzdłuż lasu; Bugaj (50°33'N/19°38'E) koło Pradeł, rozproszony i dosyć liczny w lasach sosnowych.

E. helleborine (L.) Crantz – 1 km na południe od Białej Błotnej (50°37'N/19°38'E); Bugaj (50°33'N/19°38'E) koło Pradeł; Kręciwilk koło Częstochowy; Przemyłowice (50°45'N/19°19'E); Kotsów (50°44'N/19°19'E); Siedlec (50°42'N/19°22'E) koło Janowa; Zawoda (50°50'N/19°13'E) koło Częstochowy. Lasy sosnowe, liściaste i mieszane, zarośla, zwykle w dużej liczbie okazów.

E. palustris (L.) Crantz – Romanów (50°38'N/19°08'E), kilkadziesiąt kwitnących roślin w rowie tuż przy szosie DK1.

E. × schmalhauseni Richter – Bugaj (50°33'N/19°38'E) koło Pradeł kilkanaście okazów w mszystym borze sosnowym razem z *E. atrorubens* i masowo rosnącym *E. helleborine*.

Festuca pallens Host – Góra Biakło (50°44'N/19°16'E) koło Olsztyna, masowo w murawach naskalnych. Jest to jedyne miejsce występowania gatunku w północnej części Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej, podczas gdy w części południowej *F. pallens* jest podstawowym składnikiem muraw prawie wszystkich, większych masywów skalnych.

Festuca rupicola Heuff. – Góry Towarne na północ od Olsztyna (50°45'N/19°16'E); góry: Biakło, Lipówka i Zamkowa (50°44'N/19°16'E) koło Olsztyna, wszędzie dosyć licznie w murawach naskalnych.

Gagea minima (L.) Ker Gawl. – Rezerwat „Zielona Góra” (50°47'N/19°15'E), dosyć licznie w łące pod szczytem.

Galanthus nivalis L. – Rezerwat „Sokole Góry” (50°44'N/19°17'E), kilkadziesiąt kwitnących roślin na powierzchni zaledwie 2 m² w ciepłolubnej buczynie; rezerwat „Parkowe” (50°42'N/19°25'E) w otoczeniu źródeł Wiercicy koło Potoku Złotego po obu stronach szosy asfaltowej, masowo na powierzchni kilkunastu arów w łące.

Galeopsis angustifolia (Ehrh.) Hoff. – Olsztyn (50°45'N/19°16'E) góra Zamkowa, nielicznie u podnóża skał od północnej strony masywu.

Genista pilosa L. – Olsztyn (50°45'N/19°16'E); rezerwat „Sokole Góry” (50°44'N/19°17'E), rzadko w suchych lasach sosnowych; Romanów przy szosie DK1 (50°38'N/19°08'E), brzeg lasu sosnowego, licznie.

Gentianella ciliata (L.) Borkh. – Na wschód od góry Lipówka (50°44'N/19°16'E) koło Olsztyna, piaszczyste pobocza dróg i miedze, niezbyt licznie; Łysa Góra koło Przymiłowic (50°45'N/19°19'E), rozproszony i nieliczny w murawach przy starym wapienniku. W północnej części Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej gatunek bardzo rzadki, z okolic Olsztyna w ogóle nie był podawany.

G. germanica (Willd.) Boerner – Bolesław (50°18'N/19°29'E) koło Olkusza, hałdy i stare wyrobiska, rozproszony i niezbyt licznie w piaszczystych murawach.

Gymnocarpium robertianum (Hoffm.) Newman — Góry Towarne (50°46'N/19°16'E) na północ od Olsztyna, licznie w murawach naskalnych na zacienionym, północnym zboczu.

Gypsophila fastigiata L. – Skarpa przy szosie (50°44'N/19°16'E) na południe od Olsztyna, kilka roślin w kamienistej murawie. Zamieszczone zdjęcie fitosocjologiczne oddaje charakter muraw z udziałem gatunku.

Data 2.07.1996, powierzchnia 30 m², nachylenie 35°, pokrycie: B 10% (*Juniperus communis*) C 60% D 10% (*Hylocomium splendens*). *Gypsophila fastigiata* +, *Acinos arvensis* 1, *Thymus pulegioides* 1, *Arabis hirsuta* +, *Arenaria serpyllifolia* +, *Centaurea stoebe* +, *Coronilla varia* +, *Euphrasia stricta* +, *Festuca ovina* +, *Helianthemum ovatum* +, *Helichrysum arenarium* +, *Hieracium pilosella* +, *Leontodon hastilis* +, *Linum catharticum* +, *Poa compressa* +, *Potentilla arenaria* +, *Sedum acre* +, *Silene chlorantha* +, *Viola canina* +.

Gatunek bardzo rzadki w północnej części Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej, gdzie znany był tylko z okolic Olsztyna. Po raz pierwszy został tam znaleziony przez Ferdynanda Karo, który pisał „Po suchych lasach sosnowych, lecz bardzo rzadka. Zbierałem ją tylko pod Olsztynem i tam nielicznie” KARO (1881). Następnie przez wiele lat nie był obserwowany i został zaliczony do roślin wymarłych w okolicach Częstochowy (HEREŹNIAK 1976).

Hieracium bifidum Kit. ex Hornem. – Góry Towarne (50°46'N/19°16'E) na północ od Olsztyna; góry: Zamkowa, Lipówka, Biakło koło Olsztyna (50°45'N/19°16'E); rezerwat „Zielona Góra” (50°47'N/19°15'E); rezerwat „Sokole Góry” (50°44'N/19°17'E); Skały Rzędkowickie (50°35'N/19°30'E); rezerwat „Góra Zborów” (50°34'N/19°32'E), Podzamcze (50°28'N/19°33'E), skały wokół ruin zamku Ogrodzieniec. Na wszystkich wymienionych stanowiskach gatunek występuje licznie w murawach naskalnych. Stanowisko w Olsztynie odkryte zostało 120 lat temu (KARO 1881). Później, przez wszystkich badaczy pracujących w okolicach Częstochowy, gatunek „tradycyjnie” był zaliczany do wymarłych. Spowodowane to było prawdopodobnie problemami z jego oznaczeniem. (GAJOS-KĘDZIERSKA 1960; GAJDA 1975; HEREŹNIAK 1976; WIKI 1986). Jedynie MICHALIK (1972) podał *H. bifidum* w zdjęciu fitosocjologicznym z rezerwatu „Sokole Góry”, gdzie gatunek ten rośnie do dziś.

Hypericum humifusum L. – Góry Towarne (50°46'N/19°16'E) na północ od Olsztyna; góra Biakło (50°44'N/19°16'E) koło Olsztyna, w małych ilościach w miejscach kamienistych na zboczach.

H. montanum L. – Góry Towarne (50°46'N/19°16'E) na północ od Olsztyna, nielicznie w murawach na zboczu; Zawoda (50°50'N/19°13'E) koło Częstochowy, rozproszony w lesie dębowym.

Inula conyza DC. – Kusiecia (50°47'N/19°15'E), na północ od wsi rozproszony w laskach sosnowych; Cisowa (50°28'N/19°43'E) koło Pilicy, nielicznie na wapiennym zboczu we wsi.

Iris sibirica L. – Wilgotne łąki nad potokiem Strumień Błędownski (50°23'N/19°24'E) na południe od Niegowonic, dosyć licznie w skupieniach na powierzchni kilku hektarów.

Isopyrum thalictroides L. – Rezerwat „Sokole Góry” (50°44'N/19°17'E); rezerwat „Zielona Góra” (50°47'N/19°15'E), dosyć licznie w łąkach.

Koeleria macrantha (Ledeb.) Schult. – Góra Zajęcza koło Przemyłowic (50°45'N/19°19'E), licznie w murawach na kamienistych zboczach; Olsztyn (50°45'N/19°16'E) góra Zamkowa, dosyć licznie na trawiastych zboczach.

Ledum palustre L. – 0,5 km na zachód od przystanku kolejowego Staropole Częstochowskie (50°46'N/19°32'E), bardzo licznie na torfowisku wysokim; Bystrzanowice (50°43'N/19°32'E), masowo w wilgotnych borach sosnowych na północ od wsi.

Libanotis sibirica (L.) W. D. J. Koch – Skąły Rzędkowickie (50°35'N/19°30'E), dosyć licznie w murawach na południowym zboczu; góra Biakło (50°44'N/19°16'E) koło Olsztyna, pojedynczo w murawach. Nowy gatunek dla Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej.

Listera ovata (L.) R. Br. – Kusięta (50°47'N/19°15'E), masowo na młazie z *Cirsium rivulare* po obu stronach torów kolejowych; 1 km na północny-zachód od Wolbromia (50°23'N/19°46'E), rozproszony i dosyć liczny w lesie mieszanym.

Lycopodium annotinum L. – Rezerwat „Sokole Góry” (50°44'N/19°17'E) na powierzchni kilkunastu metrów kwadratowych między buczyną i borem sosnowym; Bystrzanowice (50°43'N/19°32'E), rzadko w świeżych borach sosnowych na północ od wsi. Gatunek bardzo rzadki na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej.

Malaxis monophyllos (L.) Sw. – Łysa Skała (50°12'N/19°45'E) koło Jerzmanowic, kilka kwitnących roślin w kwietnej murawie na północnym zboczu.

Menyanthes trifoliata L. – Zaborze (50°40'N/19°20'E), olszyny w dolinie potoku poniżej zbiornika, masowo w miejscach bagnistych.

Nonea pulla (L.) DC. – Sierbowice (50°35'N/19°39'E) koło Pilicy, rzadko na polach na północ od wsi.

Nuphar lutea (L.) Sibth. & Sm. – Kusięta (50°47'N/19°15'E), na północ od wsi w niewielkich zbiornikach wodnych w lejkach krasowych.

Ornithopus perpusillus L. – Góra Biakło (50°44'N/19°16'E) koło Olsztyna; góra Lisica (50°47'N/19°16'E) koło Kusięta, rozproszony i nieliczny na kamienistych zboczach, rzadziej w murawach naskalnych.

Orobanche lutea Baumg. – Kusięta (50°47'N/19°15'E), nielicznie w murawach na zboczu na południe od wsi; Niegowonice (50°24'N/19°25'E) masowo na zboczu Stodólskiej Góry w murawach; Sławków (50°17'N/19°22'E), masowo na poboczu szosy szybkiego ruchu; Chechło (50°23'N/19°31'E), masowo w murawach na północ od wsi.

Oxycoccus palustris Pers. – 0,5 km na zachód od przystanku kolejowego Staropole Częstochowskie (50°46'N/19°32'E), bardzo licznie na torfowisku wysokim.

Pedicularis palustris L. – Częstochowa (50°46'N/19°10'E) na południe od ulicy Bugajskiej, licznie na osuszonym torfowisku.

P. sylvatica L. – 0,5 km na zachód od przystanku kolejowego Staropole Częstochowskie (50°46'N/19°32'E), rozproszony i niezbyt liczny na łąkach z *Nardus stricta* wokół torfowiska.

Petasites albus (L.) Gaertn. – 1 km na północny-zachód od Wolbromia (50°23'N/19°46'E), masowo w lasach mieszanym.

Peucedanum palustre (L.) Moench – 0,5 km na zachód od przystanku kolejowego Staropole Częstochowskie (50°46'N/19°32'E), masowo na torfowisku wysokim.

Platanthera chlorantha (Custer) Rchb. – Rezerwat Michałowice (50°21'N/19°42'E) koło Wolbromia, kilkadziesiąt kwitnących roślin w ciepłolubnej buczynie.

Polygala amara L. subsp. *brachyptera* (Chodat) Hayek – Olsztyn (50°45'N/19°16'E) góra Zamkowa; góra Lisica (50°47'N/19°16'E) koło Kusięta; góra Lipówka (50°44'N/19°16'E) koło Olsztyna, wszędzie dosyć licznie w murawach naskalnych.

Polygonatum verticillatum (L.) All. – Rezerwat „Sokole Góry” (50°44'N/19°17'E), rozproszony na terenie całego rezerwatu, głównie w żyznych, cienistych buczynach.

Potentilla alba L. – 1 km na południe od Białej Błotnej (50°37'N/19°38'E), licznie na brzegu lasu sosnowego wśród ciepłolubnej roślinności.

P. collina Wibel – Góra Lisica (50°47'N/19°16'E) koło Kusiąt; góra Lipówka (50°44'N/19°16'E) koło Olsztyna, masowo na skałkach wapiennych.

P. inclinata Vill. – Rezerwat „Zielona Góra” (50°47'N/19°15'E), kilkanaście roślin na szczycie w szczelinach skał wapiennych. Stanowisko odkrył KARO (1881). 24.08.1948 gatunek zebrał ponownie H. Błaszczyk, lecz oznaczył jako *P. recta* (KRA nr 90128, 47698). Stanowisko zostało uznane za wymarłe przez wszystkich florystów związanych z obszarem Wyżyny Częstochowskiej (GAJOS-KĘDZIEŃSKA 1960; GAJDA 1975; HEREŹNIAK 1976; WIKA 1986).

P. neummanniana Rchb. – 1 km na południe od Białej Błotnej (50°37'N/19°38'E), licznie na żwirze wapiennym na brzegu lasu sosnowego.

P. recta L. – Kusięta (50°47'N/19°15'E), skałka wapienna 0,4 km na południe od wsi, bardzo licznie w murawach naskalnych i u podnóża skałki. Jest to najprawdopodobniej to samo stanowisko, które podał BŁASZCZYK (1949). (21.07.1948, leg. H. Błaszczyk, KRA nr. 47681). GAJOS-KĘDZIEŃSKA (1960) podaje gatunek z rezerwatu „Zielona Góra” na podstawie błędnie oznaczonej *P. heptaphylla* (8.04.1959, leg. Gajos-Kędzińska, KRA nr. 47690).

P. silesiaca R. Uechtr. – Góra Lisica (50°47'N/19°16'E) koło Kusiąt; na wszystkich wzgórzach wokół Olsztyna (50°45'N/19°16'E), wszędzie masowo na trawiastych zboczach.

P. thyrsoiflora Huelsen in Zimmeter ex A. Kern. – Rabsztyn (50°18'N/19°36'E) koło Olkusza, rzadko na skałkach przy ruinach; Czajowice (50°14'N/19°48'E), skałki przy starym wapienniku obok szosy z Krakowa do Olkusza, licznie.

Prunella grandiflora (L.) Scholler – Olsztyn (50°45'N/19°16'E) wzgórze bez nazwy od strony zachodniej, bardzo licznie w murawach na zachodnim zboczu. Gatunek bardzo rzadki w północnej części Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej; z okolic Olsztyna w ogóle nie był podawany.

Ranunculus auricomus L. s. lato – Kusięta (50°47'N/19°15'E) masowo na młacie z *Cirsium rivulare* po obu stronach torów kolejowych. Gatunek w wielu rejonach coraz rzadszy ze względu na osuszanie i nawożenie łąk.

R. nemorosus DC. – Rezerwat „Zielona Góra” (50°47'N/19°15'E), luźne zarośla na brzegu grądu; rezerwat „Sokole Góry” (50°44'N/19°17'E), rozproszony w ciepłolubnej buczynie w miejscach nasłonecznionych; 1 km na południe od Białej Błotnej (50°37'N/19°38'E), licznie na brzegu lasu sosnowego wśród ciepłolubnej roślinności.

Rosa agrestis Savi var. *albiflora* (det. R. Popek) – Góry Towarne (50°46'N/19°16'E) na północ od Olsztyna, dwa krzewy w murawach na południowym zboczu. Gatunek nowy dla Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej, odmiana bardzo rzadka w całej Polsce (POPEK & SENDEK 1984/1985).

R. canina L. var. *canina* (det. R. Popek) – Góry Towarne (50°46'N/19°16'E) na północ od Olsztyna; góry: Zamkowa, Lipówka i Biakło koło Olsztyna; Przemiłowice (50°45'N/19°19'E); rezerwat „Sokole Góry” (50°44'N/19°17'E). Zarośla, przydroża, miedze, brzegi lasów, wszędzie licznie.

R. canina L. var. *corymbifera* (Borkh.) Rouy (det. R. Popek) – Kusięta (50°47'N/19°15'E); Olsztyn (50°45'N/19°16'E); rezerwat „Sokole Góry” (50°44'N/19°17'E); Biskupice (50°43'N/19°16'E); Choroń (50°41'N/19°15'E); Siedlec (50°42'N/19°22'E) koło Janowa. Miedze, pobocza dróg, brzegi lasów i zarośli, wszędzie liczne krzewy.

R. canina L. var. *dumalis* Baker (det. R. Popek) – Góra Biakło (50°44'N/19°16'E) koło Olsztyna; Przemiłowice (50°45'N/19°19'E); Choroń (50°41'N/19°15'E). Murawy na zboczach, pobocza dróg, tylko pojedyncze krzewy. Odmiana nowa dla Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej (POPEK & SENDEK 1984/1985).

R. canina × *dumalis* (det. R. Popek) – Góra Zajęcza koło Przemiłowic (50°45'N/19°19'E); Kotysów (50°44'N/19°19'E), tylko pojedyncze krzewy. Mieszaniec nowy dla Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej (POPEK & SENDEK 1984/1985).

R. caryophyllacea Besser (det. R. Popek) – Góra Lipówka (50°45'N/19°16'E), trzy krzewy na skałkach wapiennych. Gatunek bardzo rzadki na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej (POPEK & SENDEK 1984/1985).

R. dumalis Bechst. *emend.* Boulenger var. **dumalis** (*det. R. Popek*) – Góry Towarne (50°46'N/19°16'E) na północ od Olsztyna; góra Biakło (50°45'N/19°16'E) koło Olsztyna; góra Zajęcza koło Przymiłowic (50°45'N/19°19'E); rzadko w murawach na zboczach. Na Wyżynie Częstochowskiej znane były dotychczas trzy stanowiska odmiany (POPEK & SENDEK 1984/1985). WIKI (1986) umieścił *Rosa glauca* Vill. na liście gatunków wymarłych w badanym obszarze, podając jednocześnie istniejące stanowiska dla *Rosa vosagiaca* N. H. F. Desp. i *Rosa coriifolia* Fr. Wszystkie te nazwy są tymczasem synonimami *Rosa dumalis* Bechst. *emend.* Boulenger.

R. dumalis Bechst. *emend.* Boulenger var. **caesia** (Sm.) Boulenger (*det. R. Popek*) – Góry Lipówka i Biakło (50°45'N/19°16'E) na południe od Olsztyna, bardzo liczne krzewy na zboczach.

R. inodora Fr. (*det. R. Popek*) – Góra Zajęcza koło Przymiłowic (50°45'N/19°19'E), kilka krzewów na południowym zboczu.

R. rubiginosa L. var. **umbellata** (Leers) Dumort. (*det. R. Popek*) – Góry Towarne (50°46'N/19°16'E) na północ od Olsztyna; Mirów (50°37'N/19°28'E) na zboczu z ruinami zamku; góra Zajęcza koło Przymiłowic (50°45'N/19°19'E), wszędzie pojedyncze krzewy na zboczach i skałach wapiennych.

R. sherardii Davies (*det. R. Popek*) – Kusięta (50°47'N/19°15'E) przy torach kolejowych; Skrajnica na miedzy; rezerwat „Zielona Góra” (50°47'N/19°15'E) murawy na obrzeżu grądu, wszędzie tylko pojedyncze krzewy. Dotychczas znane były cztery stanowiska gatunku na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej (POPEK & SENDEK 1984/1985).

Rubus caesius L. (*det. J. Zieliński*) – Przymiłowice (50°45'N/19°19'E); Olsztyn (50°45'N/19°16'E); Choroń (50°41'N/19°15'E) na północ od wsi; 1 km na południe od Białej Błotnej (50°37'N/19°38'E), bardzo licznie na skarpie przy szosie wzdłuż lasu; Siedlec (50°42'N/19°22'E) koło Janowa, licznie na miedzach.

R. corylifolius Sm. (*det. J. Zieliński*) – Przymiłowice (50°45'N/19°19'E) licznie na brzegu lasu mieszanego; Olsztyn (50°45'N/19°16'E), dosyć licznie w zaroślach; 1 km na południe od Białej Błotnej (50°37'N/19°38'E), bardzo licznie na skarpie przy szosie wzdłuż lasu.

R. plicatus Weihe & Nees (*det. J. Zieliński*) – Rezerwat „Sokole Góry” (50°44'N/19°17'E), brzeg lasu przy szosie do Biskupic, licznie.

Rumex thyrsoiflorus Fingerh. – Kusięta (50°47'N/19°15'E); Turów (50°46'N/19°19'E); Przymiłowice (50°45'N/19°19'E); Siedlec (50°42'N/19°22'E) koło Janowa; Olsztyn (50°45'N/19°16'E). Pospolity na całym badanym obszarze, lecz dotychczas rzadko rozpoznawany i stąd niewielka liczba znanych stanowisk.

Salix aurita L. – 0,5 km na zachód od przystanku kolejowego Staropole Częstochowskie (50°46'N/19°32'E), rzadko na torfowisku wysokim i wokół niego.

Saxifraga granulata L. – Kusięta (50°47'N/19°15'E); Olsztyn (50°45'N/19°17'E) góra Zamkowa; Przymiłowice (50°45'N/19°19'E); Turów (50°46'N/19°19'E); trawiaste murawy na zboczach, ubogie łąki, pobocza dróg, wszędzie w dużych ilościach.

S. tridactylites L. – Góry Towarne na północ od Olsztyna (50°45'N/19°16'E); rezerwat „Zielona Góra” (50°47'N/19°15'E) na szczycie wzgórza; na wszystkich wzgórzach wokół Olsztyna (50°45'N/19°16'E), wszędzie pojedynczo w szczelinach skał wapiennych.

S. paniculata Mill. – Podzamcze (50°28'N/19°33'E), skała wapienna kilkaset metrów na północ od ruin zamku Ogrodzieniec. Cała znaleziona tu populacja zajmuje powierzchnię 5–6 m². Jest to czwarte, znane stanowisko gatunku na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej i zarazem najmniej obfite. Pozostałe znane stanowiska gatunku to: Olsztyn, Skały Kroczyckie i Dolina Będkowska.

Scabiosa columbaria L. – Rezerwat „Sokole Góry” (50°44'N/19°17'E), kilkanaście kwitnących okazów w naskalne murawie na szczycie skałki wapiennej w ciepłolubnej buczynie.

Senecio rivularis (Waldst. & Kit.) DC. – Julianka (50°46'N/19°28'E), podmokły las łąkowy; Stara Wieś (50°40'N/19°35'E) koło Lelowa, łąki w dolinie potoku; podmokła łąka poniżej źródeł Centurii (50°26'N/19°27'E). Na wszystkich podanych stanowiskach gatunek występuje bardzo licznie. Jest to jednak roślina zagrożona w wyniku osuszania i przeorywania wilgotnych łąk.

Serratula tinctoria L. – Zawoda (50°50'N/19°13'E) koło Częstochowy, licznie w świetlistej dąbrowie od strony południowej.

Sesleria uliginosa Opiz – Skały Rzędkowickie (50°35'N/19°30'E) koło Kroczyca, północnozachodni skraj pasma, kilka dużych kęp w murawach na północnozachodnim zboczu. Jest to drugie stanowisko gatunku na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej. Po raz pierwszy, został podany z rezerwatu „Góra Zborów” jako *Sesleria varia* (Jacq.) Wettst. (SENDEK 1977), gdzie bardzo licznie rośnie do dziś. Stanowiska w okolicach Kroczyca na Wyżynie Częstochowskiej zasługują na szczególną uwagę, gdyż jest to drugi, po okolicach Buska, rejon występowania gatunku w Polsce.

Stellaria palustris Retz. – 0,5 km na zachód od przystanku kolejowego Staropole Częstochowskie (50°46'N/19°32'E), masowo na torfowisku wysokim.

Succisa pratensis Moench – 0,5 km na zachód od przystanku kolejowego Staropole Częstochowskie (50°46'N/19°32'E), masowo wokół torfowiska wysokiego; podmokła łąka poniżej źródeł Centurii (50°26'N/29°27'E), bardzo licznie; Kusiecia (50°47'N/19°15'E), na północ od wsi, licznie na podmokłych łąkach.

Teucrium botrys L. – Góra Zajęcza koło Przymiłowic (50°45'N/19°19'E); góry: Zamkowa, Lipówka, Biakło, Towarne koło Olsztyna (50°45'N/19°16'E), rozproszony w szczelinach skałek wapiennych; Niegowonice (50°24'N/19°25'E), w szczelinach skał na górze Kromolowiec; Cisowa (50°28'N/19°43'E) koło Pilicy, dosyć licznie na skałkach.

Thesium alpinum L – Góra Świniuszka (50°23'N/19°31'E) koło Ogrodzieńca, 300 m od zjazdu do miejscowości Rodaki, około 30 roślin w murawkach na brzegu lasu tuż przy szosie. Bardzo rzadki gatunek, znany dotychczas ze Starego Olkusza i z Pomorza (WIKI 1986).

Zamieszczone zdjęcia fitosocjologiczne oddają charakter muraw z udziałem gatunku.

Data 20.05.1997, powierzchnia 40 m², nachylenie 5°, pokrycie: C 60% brzeg ciepłolubnej buczyny. *Thesium alpinum* 1, *Agrostis vulgaris* 1, *Carex ericetorum* 1, *Melica nutans* 1, *Thymus serpyllum* 1, *Dianthus carthusianorum* +, *Fragaria vesca* +, *Hepatica nobilis* +, *Polygala comosa* +, *Potentilla arenaria* +, *Scabiosa ochroleuca* +, *Viola collina* +.

Data 20.05.1997, powierzchnia 20 m², nachylenie 45°, pokrycie: C 70% skarpa przy szosie. *Thesium alpinum* 1, *Acinos arvensis* +, *Briza media* +, *Carlina vulgaris* +, *Coronilla varia* +, *Danthonia decumbens* +, *Euphrasia stricta* +, *Festuca ovina* +, *Helianthemum ovatum* +, *Hieracium pilosella* +, *Leontodon hispidus* +, *Linum catharticum* +, *Poa compressa* +, *Potentilla arenaria* +, *Ranunculus nemorosus* +, *Sanguisorba minor* +, *Silene otites* +.

Thymus austriacus Bernh. – Częstochowa-Zawodzie (50°48'N/19°08'E), murawy w nieczynnym kamieniołomie; Łysa Góra koło Przymiłowic (50°45'N/19°19'E), kamieniste miejsca na południowym zboczu przy starym wapienniku; Morusy (50°28'N/19°35'E) koło Pilicy; Pilica (50°29'N/19°39'E), zbocza na północ od miasta; Cisowa (50°28'N/19°43'E) koło Pilicy; Olkusz (50°17'N/19°04'E) góra Pomorzańska; Sieniczno (50°17'N/19°38'E) koło Olkusza, w suchych rowach wzdłuż szosy asfaltowej; Wolbrom (50°23'N/19°46'E). Suche, kamieniste murawy, poboczach dróg. Na wszystkich stanowiskach zwykle dosyć licznie.

T. austriacus jest pospolitym składnikiem muraw w południowej części Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej, w okolicach Krakowa, gdzie osiąga lokalną północnozachodnią granicę zasięgu (PAWŁOWSKI 1967). Z Wyżyny Częstochowskiej nigdy nie był podawany. Stanowiska z okolic Olkusza, Pilicy i Wolbromia nawiązują do zwartego zasięgu z Wyżyny Krakowskiej, natomiast stanowiska z Przymiłowic i Częstochowy są oddalone o blisko 70 km.

T. glabrescens Willd. – Przewodzisowice (50°38'N/19°23'E) koło Żarek; Cisowa (50°28'N/19°43'E) koło Pilicy; Sierbowice (50°35'N/19°39'E) koło Pilicy; Podlesice (50°34'N/19°32'E); Częstochowa-Zawodzie (50°48'N/19°08'E), murawy w nieczynnym kamieniołomie; Przymiłowice (50°45'N/19°19'E). Suche zbocza, kamieniste murawy, pobocza dróg, zwykle razem z *Thymus austriacus*, lecz znacznie obficie.

Gatunek o bardzo podobnym, lecz nieco szerszym zasięgu niż *Thymus austriacus*. Z Wyżyny Częstochowskiej podany tylko z Ogrodzieńca oraz z Jasnej Góry w Częstochowie (PAWŁOWSKI 1967), gdzie od wielu lat już nie rośnie.

Trifolium rubens L. – Rezerwat „Sokole Góry” (50°44'N/19°17'E), kilkanaście kwitnących okazów na szczycie skałki wapiennej w ciepłolubnej buczynie; Góry Towarne na północ od Olsztyna (50°45'N/19°16'E), niezbyt licznie na brzegu lasu sosnowego.

Vaccinium uliginosum L. – 0,5 km na zachód od przystanku kolejowego Staropole Częstochowskie (50°46'N/19°32'E), bardzo licznie na torfowisku wysokim; Bystrzanowice (50°43'N/19°32'E), masowo w wilgotnych borach sosnowych na północ od wsi.

Veronica longifolia L. – Przełom Warty koło Jaskrowa (50°50'N/19°15'E), licznie na okresowo podmokłych łąkach.

V. teucrium L. – Góra Pomorzańska w Olkuszu (50°17'N/19°04'E); Niegowonice (50°24'N/19°25'E) góra Kromolowiec, licznie w murawach na zboczu; Podzamcze (50°28'N/19°33'E), skała wapienna kilkaset metrów na północ od ruin zamku Ogrodzieniec, razem z *Saxifraga paniculata*; Przewodziszowice (50°38'N/19°23'E) koło Żarek, licznie na skałkach wapiennych; Mirów (50°37'N/19°28'E) na zboczu z ruinami zamku, bardzo licznie. *V. teucrium* jest częstym gatunkiem w południowej części Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej, w części środkowej liczba znanych stanowisk jest niewielka i są one rozproszone, w części północnej gatunek staje się bardzo rzadki, a niektóre jego stanowiska zanikły; np.: w rezerwacie „Zielona Góra” koło Częstochowy (KARO 1881).

Vinca minor L. – Kamieniołom na wschód od Olsztyna (50°45'N/19°16'E), dosyć licznie w zarostach grądowych.

Viola × *dubia* Wiesb. – Rezerwat „Zielona Góra” (50°47'N/19°15'E), rozproszony i dosyć liczny w łąkach, razem z *V. riviniana*.

V. rupestris F. W. Schmidt – Góry: Zamkowa, Lipówka, Biakło, Towarne koło Olsztyna (50°45'N/19°16'E), rozproszony w szczelinach skał wapiennych.

LITERATURA

- BŁASZCZYK H. 1949. Z poszukiwań florystycznych w powiecie częstochowskim. – Mat. Fizjogr. Kraju Polska Akad. Umiej. **19**: 1–7.
- GAJDA J. 1975. Zmiany we florze okolic Częstochowy w latach 1881–1975. ss. 69. Mskr. pracy magisterskiej, Zakład Botaniki Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.
- GAJOS-KĘDZIERSKA B. 1960. Zmiana roślinności kwiatowej okolic Częstochowy w ostatnim 80-leciu. ss. 48. Mskr. pracy magisterskiej, Instytut Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.
- HEREŹNIAK J. 1976. Wymieranie flory okolic Częstochowy pod wpływem stu lat urbanizacji. – *Phytocoenosis* **5**(4): 339–351.
- KARO F. 1881. Flora okolic Częstochowy. – Pam. Fizjogr. **1**: 208–257.
- KAZNOWSKI K. 1928. Rośliny naczyniowe okolic Zawiercia. – Spraw. Kom. Fizjogr. Polska Akad. Umiej. **62**: 185–207.
- MICHALIK S. 1972. Ciepłolubne lasy bukowe na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej. – *Fragm. Flor. Geobot.* **18**(2): 215–225.
- PAWŁOWSKI B. 1967. Rozmieszczenie geograficzne kilku macierzanek (*Thymus* L.) w Polsce i zachodniej Ukrainie. – *Fragm. Flor. Geobot.* **13**(1): 15–50.
- POPEK R. & SENDEK A. 1984/1985. Stanowiska róż na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej. – *Roczn. Dendr.* **36**: 49–60.
- SENDEK A. 1977. Rośliny naczyniowe rezerwatu „Góra Zborów” – *Roczn. Muz. w Częstochowie* **4**: 55–68.
- WIKA S. 1986. Zagadnienia geobotaniczne środkowej części Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej. – *Pr. Nauk. Uniw. Śl.* **815**: 1–156.
- WIŚNIEWSKI B. 1992. Kosatka kielichowa *Tofieldia calyculata*, nowy gatunek rośliny naczyniowej w Ojcowskim Parku Narodowym. – *Chrońmy Przyr. Ojcz.* **48**(2): 71–73.

SUMMARY

The paper presents the results of studies on the flora of the Krakowsko-Częstochowska Upland (Wyżyna Krakowsko-Częstochowska), with special regard to the area of the projected Jurassic National Park (Jurajski Park Narodowy). New localities of 124 rare and interesting vascular plants were found between 1992–1998. The most interesting are: *Carex ornithopoda*, *Drosera rotundifolia*, *Festuca pallens*, *Gypsophila fastigiata*, *Hieracium bifidum*, *Libanotis sibirica*, *Potentilla inclinata*, *Saxifraga paniculata*, *Sesleria uliginosa*, *Thesium alpinum* and *Thymus austriacus*. Herbarium materials are housed in KRAM.

Przyjęto do druku: 25.01.2000 r.